

¶ CORR. ROM. In hoc & in sequenti Capitulo ad data sunt nonnulla ex originali, in quo tamen longè copiosius, & clarè hæc sententiæ exponuntur.

XXXII. IDEM AUGUSTINUS in homilia II. [c. an. 410. in Africa.]

¶ In Concione ad Catechumēnos, uerbis hinc inde collectis. ¶ ad Splendendum. Principes uiciorum omnium, dum uidit Adam ex limo terræ ad imaginem Dei factum, pudicitiam ornatum, temperantiam compolitum, charitatem circumdatum, primos parentes illis donis, ac tantis bonis expoliavit, insuper & peremit. Namque cum homini abstulisset pudicitiam, continentiam, charitatem, immortalitatem; domino suo eum obtrinxit. Et paulo post. §. 1. Adam amissa temperantia impertrans effectus est: perdit charitatem malis inventus est.

XXXIII. Item AMBROSIVS lib. 6. Epist. 41. ad Sabinum. [c. an. 390. Mediolani.]

Quando Adam solus erat, non est prævaricatus: quia mens ejus adherat Deo.

XXXIV. Item IDEM ad eundem, eodem libro, Epist. 42. [c. an. 390. ibid.]

Primus homo erat opus Dei recens, confabulator affidiens, civis Sanctorum, complantatus a virtutibus. ¶ CORR. ROM. Complantatus, quæ vox abest a multis manu scriptis, & ab originali.

XXXV. IDEM in Hexameron, lib. 6. c. 7. [c. an. 389. ibid.]

Lla anima a Deo pingitur, quæ habet in se virtutum gratiam renitentem, splendoremque pietatis. Illa anima bene picta est, in qua elucet Divinæ operacionis effluvia. Illa anima bene picta est, in qua est splendor gloriæ, & Paternæ imago substantiæ. Secundum hanc imaginem Adam ante peccatum depictus fuit: sed ubi lapsus est, deposuit imaginem celestis: sumptis terrenis effluviis.

XXXVI. IDEM de fuga Seculi, c. 4. [an. 387. ibid.]

Similem Dei esse, est habere iusticiam, habere sapientiam & in virtute esse perfectum.

XXXVII. IDEM, libro secundo de Jacob, & vita Beata, c. 5. [c. an. 387. ibid.]

Sapiens numquam inanis est, semper in se habens amicum prudentiæ; qui potest dicere, iusticiam induebam, & vestiebam iusticiam: sicut dixit Job. Namque hæc mentis sunt interna velamina: quæ nemo alius potest auferre, nisi cum aliquen sua culpa despoliat. Denique sic despoliatus Adam nudus inventus est.

XXXVIII. IDEM in libro de Isaac, & Anima, c. 5. [c. an. 387. ibid.]

Sed nec Adam primus nudus erat; quando eum innocentia vestebat. ¶ CORR. ROM. Primus. In originali est, primus. Sed ob Glossam non est mutatum. Vox autem, homo, quæ in vulgaris sequebatur, abest etiam a multis manu scriptis.

XXXIX. IDEM in libro de Paradiso, c. 13. c. an. 375. ibid.]

Ubi cognoverunt, quod nudi essent. Et ante quidem nudi erant: sed non sine Virtutum Inregimentis.

GRATIANS. OPPONITUR etiam illud, quod omnis clamat autoritas: si sic permanisset, ut erat ante peccatum; esset translatu in gloriam, quam habituri sunt Sancti: sed nemo adultus sine charitate intrat: Charitatem ergo habebat.

§. 1. Item opponitur de Moyse, cuius fidem Apostolus in Epistola sua ad Hebræos commendans, dignis præconis ejus merito prædicavit: dum se negavit esse filium filiæ Pharaonis, malens affigi cum fratribus, quam perfrui jucunditate temporalis palatii: dum fratri compatiens, & Ægyptium fabulo obruit: dum veritus animositatem Regis, Ægyptum reliquit: dum Divino vallatus auxilio, Regis furorē contempsit; atque in virtute lignorum populam de Ægypto eduxit. Quæ omnia quibus laudibus sunt efferranda, si tunc Charitas in eo non erat, cum non habebat aliud viriditatis in se ramus boni operis, nisi cedat ex radice Charitatis? Quomodo autem Charitatem non habebat, cui Dominus sic facile ad faciem loquebatur; sicut homo solet loqui cum amico suo? Quomodo Charitatem non habebat, qui pro populo supplicans dicebat: aut dimittite eis noxam hæc, aut me dele de libro tuo?

¶ B. Greg. homilia 27. An non Proximum diligebat, qui pro populo se obiciens, illum ab interitu liberavit? An non diligebat Deum, qui pro eo in vituli cultores deserviens, ipsius vituli caput in pulverem commisit, atque ut in fœcesum projiceretur, aqua militum Israelitis bibendum dedit, nonnullis ex ejus cultoribus gladio feriti precipiens, ut populum, cuius erat interitus major futurus, reconciliaret Deo? An non charitatem habebat, de cujus spiritu Dominus accepit,

& super septuaginta Seniores Israël præposuit? Qui tamen ad aquas contradiccionis de Dei potentia, five de ejus benignitate dubitans, cum cetera certè fide promississet, producturus aquam de petra, diffidenter excrepuit dicens: Numquid de petra hæc potero vobis educere aquam? Quod nulli leve videatur, cum in pœnna delicti ejus, sibi, & Aaron a Domino dictum sit: Quia non exaudivisti vocem meam, ut glorificasset me coram filiis Israël, non introduceris populum hunc in terram, quam dedi eis. §. 2. An charitatem non habebat Aaron, quando fratri coadjutor datus est, ut esset os ejus ad populum, ut per eum signa fierent in Ægypto? Qui tamen in cultura vituli postea consensum populo adhibuit. An charitatem non habebat, quando ex omni multitudine filiorum Israël solus a Domino electus est, ut pontificatu ante eum fungeretur? Si charitatem non habebat, bonus non erat: Si autem bonus non erat, cur præ ceteris a Domino in Pontificem electus est? An charitatem non habebat, quando pro populo cum thuribulo incendio se opposuit, & iam Dei placavit? Et tamen, ut præmissum est, ad aquas contradiccionis iram Domini adversum se postea provocavit.

§. 3. Numquid etiam David charitatem non habuit, super quem Spiritus Domini a die unctionis directus est? An forte dicitur esse directus super eum, ut ex tunc gratiam prophetandi haberet, non ut ex eo gratiam Divinæ dileccionis acciperet? Quod absurdum plane videtur de eo sentire, de quo Dominus ait: Inveni bonum secundum cor meum. Quomodo etiam charitatem non habebat, qui quærenti animam suam pepercit? qui oram chlamydis ejus præcidit, postea cor suum graviter percussit clamans: Quem persequeris Rex Israël, canem mortuum, qui calcem vivam? Quomodo charitatem non habebat, qui mortem inimici sui tam gravissimè tulit? Quomodo charitatem non habebat, qui aquam de cisterna Bethleem periculo sibi oblata non bibit, sed coram Domino libavit? Quomodo charitatem non habebat, qui irasus a Michol filia Saul, eo quod ante Arcam Domini citharam, & psalterium percutiens saltaret, ait: Laudam, & vitiorum suam in oculis meis. Si charitatem non habebat, quæ conscientiam securus imprecabatur sibi ipsi dicens: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam meritum ab inimicis meis manibus? Si charitatem non habebat, quæ temeritate iustitiam se iudicari rogabat, dicens: Iudica me Deus secundum iustitiam meam, & secundum innocentiam meam super me. Idem: Iudica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum. Et tamen post tot, & innumera alia Divinæ & supernæ dileccionis indicia, quæ graviter deliquerit, nullus ignorat, qui Bethlabæz ad alterum, & Uriæ homicidium audivit. Cujus poenitentiam si sine charitate Dominus obtulit, veram cordis contritionem non habuit. Quomodo ergo sacrificium cordis contriti, & spiritus contribulati Domino promittere audebat, dicens: Si volueris sacrificium, dederim tunc: holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo, spiritus contribulatus, &c. Denique cum fallax poenitentiam nulla a Deo promittitur remissio, quomodo a Propheta audire meruit, Dimissum est tibi peccatum tuum, si veram cordis contritionem non habuit? Evidenter itaque apparet eum tunc charitatem habuisse, & ex charitate sacrificium cordis contriti, & spiritus contribulati Domino obtulisse: alioqui temerarie postularat. Averte faciem tuam a peccatis meis, & cetera, quæ in eodem Psalmo continentur; nisi odium mali, & detectio boni ad humilitatem poenitentiam illum provocasset. De quo etiam Sanctus Ambrosius in libro de Isaac, & Anima, c. 3. scribit dicens: [Fugerat sanctus David odia Saul Regis, non relinquens terras, sed declinans contagia Regis immitis, & superbi: quia mens ejus adhaerebat Deo, cui sine charitate nullus adultus adhaerere potest. Et tamen, quam graviter in populi dinumeratione postea deliquerit, ipsius delicti poena indicavit. §. 4. Item secundum hanc sententiam, qui criminaliter deliquerit, veram peccatorum remissionem in Baptismo consecutus non est, five in annis infantie, five adultus ad Baptisimum accessit: quia Dei amorem non habuit, sine quo nemo unquam invenit gratiam: æque ita secundum hæreticam Noviniani si verè ex aqua, & Spiritu Sancto quis renatus fuerit, ulterius criminaliter peccare non potest: vel si criminaliter peccat, aqua tantum, non spiritu probatur esse renatus. Cui sententia illud Epistolæ Joannis consentire videtur: Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius manet in eo: & non potest peccare, quia ex Deo natus est. In hoc enim manifesti sunt filii Dei, & filii Diaboli. Et in fine Epistolæ: Omnis, qui natus est ex Deo, non peccat: sed generatio Dei conservat eum, & malignus non tangit eum. Verum hæc autoritas Apostoli, quantum illi sententia favet, atque illa secta erroris quantum veritati sit adversa, ostendit scribens

XL. HERONYMUS contra Jovinianum, lib. 2. in princ. [an. 390. in Palestina.]

S enim, inquit, omnis, qui natus est ex Deo, non peccat, & a Diabolo tentari non potest; quomodo præcipit, ut caveant, ne tententur? dicens: Filii custodite eos a similibus: & in eadem rursum Epistola: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veri-

¶ An non Proximum diligebat, qui pro populo se obiciens, illum ab interitu liberavit? An non diligebat Deum, qui pro eo in vituli cultores deserviens, ipsius vituli caput in pulverem commisit, atque ut in fœcesum projiceretur, aqua militum Israelitis bibendum dedit, nonnullis ex ejus cultoribus gladio feriti precipiens, ut populum, cuius erat interitus major futurus, reconciliaret Deo? An non charitatem habebat, de cujus spiritu Dominus accepit,

tu in nobis non est. Si constiterit peccata nostra; fidelis, & iustus est, ut remittat nobis peccata nostra, & mundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus, quia non peccavimus; mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis. Existimo, quod Joannes baptizatus ad baptismum scripserit, & quod omne peccatum a Diabolo sit. Ille peccatorem se confitetur, & sperat remissionem, post Baptisma, peccatorum. Et Jovinianus meus dicit: [Ne tangas me, quoniam mundus sum.] Quid ergo? Contraria sibi Apostolus loquitur? In eodem quippe loco, cur hoc dixerit, statim edidit: Filii mei hæc scribo vobis, ut non peccetis: sed & si quis peccaverit, Advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum iustum: & ipse est propitiator pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius Mundi. Et in hoc scimus, quod cognovimus eum, si mandata ejus observemus. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in eo veritas non est. Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc Charitas Dei perfecta est. In hoc scimus, quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. Propterea, inquit, scribo vobis filii mei, omnis, qui natus est ex Deo, non peccat, ut non peccetis; etiam si peccaveritis: immo, qui in generatione Domini perseveraverit, peccare non possunt. Que enim communis dicitur lucis, & tenebris? Christo, & Belial? Quomodo dies, & nox misceri non querunt: sic nec iustitia, & iniquitas. Si susceperimus bona opera; Christus, & Antichristus. Si susceperimus mala opera in hospio nostri pectoris, illic fugamus Diabolum. Si peccaverimus, & per peccati ianua ingressus fuerit Diabolus; protinus Christus recedit: unde & David post peccatum: Redde mihi, ait, Leuitiam salutaris tui; scilicet, quam peccando amiserat.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas. [Et veritas.] Frustra nobis in eo plaudimus, cuius mandata non facimus. Scienti bonum, & non facienti illud, peccatum est. Quomodo corpus, & sine spiritu mortuum: sic & fides sine operibus mortua est. Nec grande putemus unum Deum nosse, cum & Demones credant, & contemiscant.

¶ 2. Cor. 6. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ Psal. 50. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas. Frustra nobis in eo plaudimus, cuius mandata non facimus. ¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ 1. Joan. 2. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. ¶ 1. Pet. 2. Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit; mendax est, & in eo veritas non est. Christum veritas appellatur: Ergo sum, inquit, & veritas.

¶ De Montani sectatoribus vide eundem in Epist. ad Marcellam.

¶ Rom. 9.

¶ 1. Cor. 3.

¶ Pf. 9.

¶ Eccl. 28.

¶ Eccl. 2.

¶ Jac. 1.

¶ Jac. 2.

¶ Joan. 8.

¶ Rom. 11.

¶ 2. Pet. 2.

¶ Pet. 2.

¶ d. Superbia.

¶ orig.

¶ Eja. 22.

¶ 1. Cor. 15.

¶ Apoc. 2.

¶ Apoc. 3.

¶ Matth. 11.

¶ Sup. xxxii.

¶ q. 4. quæ ignorat.

¶ Rom. 4.

¶ 1. Cor. 10.

¶ Pf. 25.

¶ Fffij